

ОЛИЙ ТАЪЛИМ ЎҚИТУВЧИСИГА ҚЎЙИЛАДИГАН КАСБИЙ МАЛАКА ТАЛАБЛАРИ

Шоира Абдумажитовна Абдужалилова

Тошкент вилояти Чирчиқ давлат педагогика институти доценти

shoiraabdujalilova530@gmail.com

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақолада олий таълим ўқитувчисига қўйиладиган касбий малака талаблари ҳақида сўз боради.

Калит сўзлар: олий, таълим, ўқитувчи, касбий, малака, талаб, ўрганиш, ўзлаштириш, билим, кўникма, лаёқат.

PROFESSIONAL SKILLS REQUIREMENTS FOR HIGHER EDUCATION TEACHERS

ABSTRACT

This article discusses the professional qualification requirements for a higher education teacher.

Keywords: higher, education, teaching, professional, professional, demand, training, movement, knowledge, skills.

КИРИШ

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16 февралдаги 25-сонли “Педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги Қарори билан тасдиқланган “Педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишга қўйиладиган давлат талаблари”да олий таълим ўқитувчисига қўйиладиган касбий малака талаблари бегиланган. Мазкур касбий талаблар қуйидагилардан иборат:

АДАБИЁТЛАР ТАҲЛИЛИ ВА МЕТОДОЛОГИЯ

1. Олий таълим муассасаси ўқитувчиси магистр даражасидан паст бўлмаган олий маълумотга (дипломли мутахассис) эга бўлиши, илмий-тадқиқот

фаолиятини олиб бориши, касбий малака ва ижодий қўлланиш кўникмаларига эга бўлиши керак:

2. Олий таълим давлат таълим стандарти (асосий қоидалар), Кадрлар тайёрлаш тегишли таълим (ихтисос) йўналиши бўйича давлат таълим стандарти, шунингдек, ўқитилаётган фан бўйича ўқув дастури;

- олий таълим тўғрисидаги норматив-ҳуқуқий ва директив ҳужжатлар;

- бакалаврият йўналишлари ва магистратура ихтисослари бўйича ўқув жараёнини ташкил этиш ва унинг сифатини таъминлашнинг замонавий методлари;

- асосий ўқув режалари ва ўқув фанлари дастурларини такомиллаштириш принциплари;

- ўқув юктамаларини режалаштириш ва уларнинг бажарилишини назорат қилиш методлари;

- ўқув фанлари мазмуни ва уларни ўқитишдаги изчиллик асослари;

- ўқув машғулотларининг ҳар хил турларини (лекциялар, амалий машғулотлар, лаборатория машғулотлари, курс ишлари лойиҳалари, малака бўйича амалий машғулотларни) ўтказиш методикаси;

- талабалар ўртасида миллий мустақиллик ғоялари асосида маънавий-ахлоқий ва тарбиявий ишларни олиб бориш принциплари;

- педагогика ва касб-ҳунар бўйича муомала қилиш назарияси ва амалиёти;

- таълим жараёни қатнашчилари билан ўзаро муносабатларда этика нормалари ва нутқ маданияти;

- чет тиллардан биттасида сўзлашув нутқи асослари;

- мустақил таълим олиш йўли билан ўз билимларини такомиллаштириш методлари;

- талабаларда танқидий фикрлашни шакллантириш принциплари;

- бакалаврият ва магистратура таълим дастурларида изчиллик ва мослашувчанликни ташкилий ва методик таъминлаш;

- кадрлар буюртмачилари ва меҳнат бозори эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда ўқув режаларини ва фанлар дастурларини шакллантириш асослари;

- талабаларнинг ўз билимини мустақил оширишини ташкилий ва методик таъминлаш;

- талабаларнинг билимлари, маҳоратлари ва кўникмаларини рейтинг бўйича назорат қилишни ташкил этиш ва илмий-методик таъминлаш асослари;

- кадрлар тайёрлаш сифатига таъсир кўрсатадиган омиллар;

- таълим, фан ва ишлаб чиқаришни интеграциялашни ташкил этиш асослари;

- иқтидорли талабаларни қидириб топиш, танлаш ва улар билан ишлаш методлари;

- олий таълимда менежмент ва маркетинг асослари.

3. Узлуксиз таълим тизими педагог кадрларнинг алоҳида лавозим тоифаларга қўйиладиган малака талаблари тегишли таълим турини бошқариш органи томонидан белгиланади.

Диққат қилинса, олий таълим ўқитувчисига касбий малака талаблари мажмуи қуйидагича идрок этилади(8-чизма):

Кези келганда таъкидлаш лозимки, Ўзбекистон янги тараққиёт даврини барпо этишда олий таълим ўқитувчисига қўйиладиган касбий малака талаблари такомиллаштирилиб борилмоқда. Бу масала қуйидаги омиллар воситасида идрок этилади.

Ўзбекистонда учинчи Ренессансни барпо этиш жараёни кечмоқда. Шу сабабли олий таълим ўқитувчиси малакасига қўйиладиган талаблар ўзгариб бормоқда. Биз бу ўринда замонавий талабларнинг манбаи қуйидаги ҳужжатларда баён қилинган деб ҳисоблаймиз:

1) Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг “Инсонпарварлик, эзгулик ва бунёдкорлик – миллий ғоямизнинг пойдеворидир” китоби;

2) Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 6 ноябрдаги ПФ-6108-сонли “Ўзбекистоннинг янги тараққиёт даврида таълим-тарбия ва илм-фан соҳаларини ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармони.

Бу манбаларда замонавий ўқитувчи малакасига қўйиладиган талаблар белгилаб берилган. Чумладан, Давлатимиз раҳбари асарида ўқитувчиларнинг онгида қуйидаги ғоялар мавжуд бўлиши алоҳида таъкидланган:

- 1) инсонпарварлик;
- 2) эзгулик;
- 3) бунёдкорлик.

Мазкур ёндошувга кўра, инсонпарварлик ҳар бир шахсни саводхон қилишни, эзгулик ҳар бир кишини ахлоқий тарбиялашни ва бунёдкорлик эса ҳар бир инсонни бахтли қилишни англатади. У вазифаларни ўқитувчилар ўз зиммасига олиши керак. Шу жиҳатдан Президентимизнинг таълим ва тарбияга оид қуйидаги ибораларига диққат қилинг:

- лабига учуқ тошадиган (миллий ғоядан қўрқадиганлар);
- фитначилар (ватанпарварлик туйғусидан бебаҳралар);
- чақирилмаган меҳмонлар (ёлғон ва сохта маълумотлар);
- огоҳлик қўнғироғи (таълим-тарбия);
- дарахтнинг бўшини қурт ейди (тарбия олмаган ёш авлод);
- бир болага етти маҳалла ота-она (жамоавий тарбия);
- сен ухлаганигда душман уйғоқ бўлади (ёшларни муносиб тарбиялаш);
- тарбияда танаффус бўлмади (узлуксиз тарбия жараёни);
- бир зиёли - бир маҳаллага маънавий ҳомий;
- ҳар бир нуруний – беш нафар ёшга мураббий.

Булар ҳозирги замон ўқитувчиларига қўйиладиган талаблар мажмуидир. Умуман Президентимизнинг орзуси қуйидагича: “Дунёга бухорийлар, берунийлар, термизийлар, матрудийлар, хоразмийлардек буюк аллома ва азиз-авлиёларни берган жонажон Ватанимиз ёшлари улуғ аждодларига муносиб бўлиб улғайиши учун барча шароитларни яратиб беришимиз зарур”.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг юқорида эслатиб ўтилган ПФ-6108-сонли Фармонида ҳозирги замон ўқитувчиларига қуйидаги талаблар қўйилган:

- 1) янги ташаббус ва ғоялар билан чиқиш;
- 2) интеллектуал ва маънавий салоҳиятлик;
- 3) ҳаёт давомида ўқиш ва тажриба ортириш;
- 4) индивидуал тажриба ва услубга эга бўлиш;

Бу талабларни биз олий таълим ўқитувчисининг профессиограммаси сифатида қабул қиламиз. Эътибор беринг (9-чизма):

Ҳозирги замон олий таълим ўқитувчиси замонавий технологияларни ва методларни чуқур билиши зарурият ҳисобланади. Чунки юқорида таъкидлаб ўтилган Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонида қуйидаги стратегик вазифалар қўйилган:

- миллий таълим тизимини модернизация қилиш;
- таълим тизимида ҳамкорлик ва интеграцияни кучайтириш;
- таълим тизимида хусусий сектор иштирокини кенгайтириш;
- педагог ходимларни касбий маҳорати ва фаолият самарадорлигини ошириб бориш;
- таълим тизимида электрон ресурслар ва масофавий таълимни янада ривожлантириш;
- таълим тизимида юқори самарали халқаро амалиётни жорий этиш.

Буларнинг барчаси олий таълим ўқитувчисининг юксак малака ва маҳоратга эга бўлишини тақозо этади. Бундан ташқари, олий таълим ўқитувчиси пандемия каби мураккаб шароитларда тайёр туриши керак. Шу

жиҳатдан мазкур таифа кадрлари қуйидагилар асосида фаолият юритиши мақсадга мувофиқ ҳисобланади:

- 1) замонавий педагогик технологияларга таяниш;
- 2) энг сўнги технологик ютуқларга суяниш;
- 3) ижодийлик ва индивидуалликка амал қилиш.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 31 декабрдаги 824-сонли “Олий таълим муассасаларида таълим жараёнини ташкил этиш билан боғлиқ тизимни такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Қарорига биноан олий таълим жараёни босқичма-босқич кредит – модуль тизимига ўтказилмоқда. Бу тизимда асосий масалалардан бири талабаларнинг ўқитувчиларни танлашдир. Бундан кейин олий таълим ўқитувчиси талаба томонидан бир йил муддатга танланади ва бу танлашда ўқитувчининг илмий даражаси ёки унвони ҳисобга олинмайди. Аксинча, ўқитувчининг касбий маҳратига қараб танлаш тизими жорий этилади. Шу сабабли олий таълим ўқитувчиси ҳар қандай шароит ва вазиятга тайёр туриши керак.

Ҳозирги замон олий таълим ўқитувчисига қуйидаги ижтимоий талаблар ҳам қўйилаётганлигини эслатиб ўтиш жоиз:

- а) илмий фаоллик;
- б) ижтимоий ва сиёсий фаоллик;
- в) ташаббускорлик ва етакчилик.

Буларнинг барчаси олий таълим ўқитувчисининг компетенциясини ташкил этишини эслатиб ўтамыз.

Таъкидлаб ўтилган Қарорга биноан, олий таълимда кредит - модуль тизимини жорий этиш ва унинг самарадорлигига эришиш вазифаси олий таълим ўқитувчилари зиммасига юклатилган.

Ўзбекистонда барпо этилаётган янги тараққиёт даврида олий таълим ўқитувчиси малакасига қўйилаётган талаблар ўзгарувчан хусусиятга эгалиги билан диққатни тортади. Бунга таълим тизими мазмунининг ўзгараётганлиги ва халқаро таълим стандартларига мослаштирилаётганлиги сабаб бўлмоқда. Шу сабабли кўп ҳолларда хорижлик ўқитувчиларга бўлган ишонч ортиб бораётганлигини таъкидлаб ўтиш жоиз. Бироқ, бу ўткинчи ҳодиса бўлиб биз миллий кадрлар тайёрлаш йўналишидан боришимиз лозим. Чунки миллий кадрлар авлодини юзага келтирмасдан замонавий олий таълим ўқитувчига эга бўлиш қийин кечади.

Миллий олий таълим ўқитувчиларини тайёрлашда халқимизнинг менталитетига таяниш мақсадга мувофиқ бўлади. Мисол учун Алишер Навоий (XVаср) “Насойим ул-муҳаббат” асарида халқимизнинг менталитетини қуйидагича белгилаб кўрсатади:

- болапарварлик;
- бағрикенглик;
- мардлик;
- фидоийлик.

Бу хусусиятлар замонавий олий таълим ўқитувчисини тайёрлашда бирламчи асос сифатида қабул қилиниши керак. Шунда олий таълимда фаолият юритадиган миллий ўқитувчилар авлодига эга бўлинади. Чунки ҳозирги давр олий таълим жараёни қуйидаги характерли хусусиятга эгаллиги билан диққатни тортади:

- миллий руҳнинг устуворлиги;
- билимдонликнинг юқори баҳоланиши;
- ахборотлар ва маълумотларнинг янгиланиб бориши;
- ўқитиш технологияларининг ўзгарувчанлиги.

Бундай шароитда олий таълим ўқитувчиси мард, фидоий ва олийжаноб фазилатларга эга бўлиши тақазо этилади. Шу жиҳатдан олий таълим ўқитувчиси касби ва малакасига қўйилаётган талаблар ўзгарувчан хусусиятга эга бўлиб қолмоқда.

Ҳозирги замон олий таълим ўқитувчиси қуйидаги тамойилларга таяниши мақсадга мувофиқ бўлади:

- 1) барчага олий таълим бериш ғоясининг устуворлиги;
- 2) барчага сифатли ва самарали олий таълим бериш;
- 3) фаолиятда янгилик ва ижодкорликка қатъий амал қилиш;
- 4) муносиб шогирдлар вояга етказиш.

Бу тамойиллар олий таълим ўқитувчиси малакасига қўйиладиган замонавий талабларни юмшатади.

Ҳозирги замонавий олий таълим ўқитувчиси малакасига қўйиладиган талабларнинг мураккаб жиҳати шундаки, бундай фаолият билан шуғулланадиган шахсдан илмий даража ёки унвонга эга бўлиш талаб этилади. Масаланинг мураккаблиги кўпчилик тажрибали олий таълим ўқитувчиларининг илмий даража ёки унвонга эга эмаслиги билан белгиланади.

Мазкур мураккабликни ҳал этиш учун илмий даража ёки унвон бериш тизимини оптималлаштириш лозим.

Бугунги кунда олий таълим ўқитувчиларини тайёрлашда халқаро таълим стандартларига таяниш мақбул кўринмоқда. Шу сабабли олий таълим ўқитувчилари тайёрлашнинг аниқ йўналишларини белгилаб қўйиш мақсадга мувофиқ бўлади. Бунинг учун нуфузли олий таълим муассасаларида олий таълим ўқитувчиларини тайёрлаш йўлга қўйилиши муҳим масалалардан биридир.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 6 ноябрдаги “Ўзбекистоннинг янги тараққиёти даврида таълим-тарбия ва илм-фан соҳаларини ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармонида биноан 2021-2022 ўқув йилидан бошлаб олий таълим муассасаларининг миллий Рейтингини юритиш ҳамда мамлакатимиз олий таълим муассасаларини халқаро рейтинглар рўйхатига олиш жараёни бошланади. Бу ҳол олий таълим ўқитувчиси малакасига қўйиладиган талабларни кескин ўзгартириб юборади. Илмий даража ёки унвонларга эга бўлмаган олий таълим ўқитувчилари ўз-ўзидан фаолият юритаётган таълим муассасасининг рейтинг даражасига салбий таъсир кўрсатади. Шу сабабли мазкур муаммоларнинг ечимини қуйидагиларда кўрамыз:

1) илмий даража ва унвонларга эга бўлмаган тажрибали олий таълим ўқитувчиларининг Миллий рейтингини юритиш, унинг асосида олий таълим муассасасининг имкониятларини кенгайтириш;

2) илмий даража ва унвонлар беришни олий таълим муассасалари зиммасига юклаш, шунингдек, илмий даража ва унвонлар бериш тизимини содалаштириш;

3) тажрибали олий таълим ўқитувчиларининг фаолиятини халқаро миқёсида тарғибот қилиб бориш;

4) ҳар бир олий таълим муассасасининг ўз миллий ўқитувчилари авлодига эришиш.

Кузатишлар шуни кўрсатадики, ҳозирги замон олий таълим муассасалари битирувчиларини моддий манфаатни илк режага қўймоқда. Шу сабабли кейинги йилларда битирувчиларнинг кўпчилиги ишлаб чиқариш соҳасида фаолият юритишга интилмоқда ва олий таълим ўқитувчиси бўлишга бўлган қизиқишнинг сустлиги намаён бўлмоқда. Бу муаммонинг ечими ҳар бир олий

таълим муассасасининг ўз ўқитувчиларини тайёрлаш йўналишини таркиб топтиришдадир.

МУҲОКАМА ВА НАТИЖАЛАР

Бугунги кунда мамлакатимизнинг кўпгина олий таълим муассасаларида хорижлик ўқитувчилар фаолият кўрсатмоқда. Мазкур тоифа ўқитувчилари ўз касблари бўйича билим бериш билан чекланаётганлигини эслатиб ўтиш жоиз. Олий таълим ўқитувчисининг иккинчи функционал вазифаси бўлган тарбия жараёни орта қолмоқда. Шу сабабли олий таълим ўқитувчисига қўйиладиган таълимий, тарбиявий ва компетенциявий талаблар аниқ белгилаб қўйилиши мақсадга мувофиқ бўлади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг таълимга оид Фармонлари, Қарорлари ва Фармойишларида олий таълим муассасаларида фаолият юритадиган ўқитувчилар малакасига доир талаблар белгилаб берилган. Бу талаблардаги энг умумий жиҳатларга эътиборингизни тортамыз.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 6 ноябрдаги “Ўзбекистоннинг янги тараққиёт даврида таълим-тарбия ва илм-фан соҳаларини ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармонида олий таълим ўқитувчиси учун қуйидаги талаблар мажмуни белгиланган:

- таълим тизимлари ва илм-фан соҳалари ўртасидаги интеграцион жараёнларни билиш;
- ёшларни юксак билим-маърифат эгалари, жисмоний ва маънавий соғлом инсонлар қилиб тарбиялаш;
- дунё миқёсидаги бугунги кескин рақобатга малакали бардош бериш;
- дарслик ва ўқув қўлланмаларини замон талаблари асосида такомиллаштири олиш;
- ўзинг касбий маҳорати ва фаолият самарадорлигини мунтазам ошириб бориш;
- таълим олувчилар ўртасида ИТ –соҳасидаги касбларни оммалаштириш.

Бу талаблар замонавий эҳтиёжлар асосида шакллантирилган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 31 декабрдаги “Олий таълим муассасаларида таълим жараёнини ташкил этиш билан боғлиқ тизимни такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Қарорида олий таълим ўқитувчилари учун қуйидаги талаблар белгилаб кўрсатилган:

- ўқитишнинг кредит-модуль тизимини билиш, ўқитишнинг электрон-таълим ресурсларидан оқилона фойдалана олиш:

- ўқитишнинг кредит-модуль тизими бўйича индивидуал усулларига эга бўлиш.

Бу талаблар олий таълим муассасаларда таълим жараёнини кредит-модуль тизими асосида ташкил қилиш жараёнида амалиётга жорий этилади.

ХУЛОСА

Шундай қилиб, олий таълим ўқитувчисига қўйилаётган касбий малака талабларининг такомиллаштирилиб борилиши жараёнини мунтазам ўрганиб бориш ва уларни олий таълим ўқитувчиси томонидан ўзлаштирилиши тавсия этилади.

REFERENCES

1. Barakaevich, K. S. (2020). Improvement of Vocational Training of Pupils in Secondary Schools. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, 24(1).
2. Qoraev, S. (2016). Specific features of interdisciplinary coherence and interoperability. "Education, Science and Innovation," 2 (2), 45-50.
3. Қораев, С. (2016). Фанлараро узвийлик ва узаро алоқани таъминлашнинг ўзига хос хусусиятлари. "Таълим, фан ва инновация", 2(2), 45- 50.
4. Elmurzaeva, N. K., & Qorayev, S. B. (2021). Pedagogical Requirements for the Organization of the Educational Process in Specialized State Educational Institutions. *Psychology and Education Journal*, 58(1), 1078-1084.
5. Қораев, С. Б. (2020). Профессинал таълимда ўқув амалиётларини ташкил этишнинг ўзига хос хусусиятлари. *Academic Research in Educational Sciences*, 1 (3), 1281-1286.
6. Barakayevich, Q. S., & Baxtiyorovna, A. S. (2021). Xalqaro dastur talabalari asosida innovatsion ta'lim muhitini yaratish. Integration of science, education and practice. *scientific-methodical journal*, 1(02), 132-137.
7. Adbujalilova, S. A., & Koraev, S. B. (2020). Талабалар илмий дунёқарашини шакллантиришда педагогик технологияларнинг ўрни. *Academic research in educational sciences*, (4).
8. Караев, С. Б. (2018). Современные пути совершенствования учебнопроизводственных комплексов, специализированных на

профессиональной подготовке учащихся. In Психология и педагогика на современном этапе (pp. 30-36).

9. Қораев, С. Б., & Жолдасов, И. С. (2021). Касб-хунар мактаблари фаолиятини амалий машғулотлар самарадорлигини ошириш орқали такомиллаштириш масалалари. Academic research in educational sciences, 2(2).

10. Tilakova, M., & Qoraev, S. (2020). Recommendations for students 'creative ability development. Academic Research in Educational Sciences, 1 (4), 184-189.

11. Abdujalilova, S. A., & Qorayev, S. B. (2020). The Role Of Pedagogical Technologies In The Formation Of Students' Scientific Outlook. European Journal of Molecular & Clinical Medicine, 7(03), 2020.

12. Тилакова, М., & Қораев, С. (2020). Ўқувчилар креативлик қобилиятларини ривожлантириш бўйича тавсиялар. Academic Research in Educational Sciences, 1 (4), 184-189.

13. Қораев, С. Б. (2016). Фанларни ўқитишда табақалаштирилган таълим технологиясини жорий этиш масалалари. Таълим технологиялари, 2, 45-50

14. Qorayev, S. B., & Janbayeva, M. S. (2021). Boshlang'ich sinf o'qish darslarida sinfdan tashqari ishlarni tashkil etish. academic research in educational sciences, 2(4), 149-153.

15. Qorayev, S. B., & Allayorova, S. B. (2021). Boshlang'ich sinf o'quvchilarini pirls xalqaro baholash dasturi tizimiga tayyorlash jarayonini takomillashtirish masalalari. Academic research in educational sciences, 2(2), 443-448.

16. Қораев, С. Б. (2018). Умумий ўрта таълим муассасаларида ўқув-ишлаб чиқариш мажмуаларини ташкил этишнинг долзарблиги. Таълим, фан ва инновация , 4, 28-31.

17. Мухамедов, Г. И., & Қораев, С. Б. (2019). Ўқув-ишлаб чиқариш мажмуа машғулотларини олиб боришда педагогмухандисларнинг касбий функцияларини ошириш тамойиллари. Муғаллим ҳәм ўзликсиз билимлендириў, 2, 71-74.

18. Қораев, С. Б. (2020). Профессional таълимда ўқувчиларни касб-хунарга тайёрлаш жараёнини такомиллаштириш йўллари. Узлуксиз таълим, 1, 88-92.

19. Қораев, С. Б. (2021). Профессional таълимда касбий амалий машғулотлар мазмуни ва уни такомиллаштириш йўллари. Academic research in educational sciences, 2(4), 1573-1581.

20. Курбонова, М., & Қораев, С. (2020). Бошланғич таълимда ўқувчиларнинг ўқув-билиш компетенцияларини шакллантириш. *Academic Research in Educational Sciences*, 1(4), 795-801.
21. Qorayev, S. B., & Janbayeva, M. S. (2021). Boshlang'ich sinflarda sinfdan tashqari ishlarni tashkil etishning zamonaviy tamoyillarI. *Academic research in educational sciences 2(CSPI conference 1)*, 1492-1496.
22. Janbayeva, M. S. & Qorayev, S. B. (2021). Modern principles of organization of extracurricular activities in primary schools. *Экономика и социум*, 5-2, 837-843.
23. Адбужалилова, Ш. А. (2020). Талабалар илмий дунёқарашини шакллантиришда педагогик технологияларнинг ўрни. *Academic Research in Educational Sciences*, 1(4), 813-823.
24. Abdujalilova, S., Koraev, S. B. (2020). Талабалар илмий дунёқарашини шакллантиришда педагогик технологияларнинг ўрни. *Academic Research in Educational Sciences*, 1(4), 813-823.